

Luisteren op B2

Examentraining luistervaardigheid voor het Staatsexamen II

**Instituut voor Nederlands Taalonderwijs en Taaladvies
Universiteit van Amsterdam**

Nicky Heijne

Joke Olie

Boom, Amsterdam

© 2013 Uitgeverij Boom, Amsterdam

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

Vormgeving en opmaak:

Impressie grafische vormgeving (Anja Verhart), Gouda

Illustraties:

Sjors Vervoort

ISBN 978 94 6105 921 5

NUR 110

Inhoud

Voorwoord 7

Inleiding 8

Hoofdstuk 1 Op weg naar B2 11

1.1 Werken aan luistervaardigheid 12

1.2 Werken aan woordenschat 14

Hoofdstuk 2 Strategisch luisteren 21

2.1 Luisterdoel bepalen 21

2.2 Voorkennis mobiliseren 24

2.3 Anticiperen 31

2.4 Context gebruiken 33

2.5 Woordraadstrategieën toepassen 34

Hoofdstuk 3 Strategisch omgaan met meerkeuzevragen 37

3.1 Let op de kernwoorden 38

3.2 Let op de signaalwoorden 40

3.3 Let op de vraagstelling 43

3.4 Let op de volledigheid 49

3.5 Let op de stelligheid 51

3.6 Let op de afleiders 55

3.7 Voorbeeld van een analyse 57

Hoofdstuk 4 Examen doen 61

4.1 Onderdelen van het luisterexamen 62

4.2 Afname van het luisterexamen 62

4.3 Concentratietips 63

Hoofdstuk 5 Oefenen 65

Antwoorden 67

Geraadpleegde literatuur 78

Achterflap Stappenplan

Voorwoord

Luisteren op B2 is een leerboek dat hulp biedt bij de voorbereiding op het examen Luisteren van het Staatsexamen Nederlands als Tweede taal, Programma II.

Luisteren in een andere taal dan je moedertaal is niet eenvoudig en het examen Luisteren wordt over het algemeen als erg lastig ervaren. De auteurs hebben veel ervaring met het trainen van luistervaardigheid op dit niveau en kunnen daardoor adequaat inspelen op aspecten van het luisteren die extra moeilijk zijn.

Juist omdat luisteren zo lastig is, kun je het beste heel veel oefenen met allerlei soorten luisterteksten en ook is het verstandig om ruim voordat je examen moet doen te beginnen met oefenen.

Als je niet in de gelegenheid bent om met medecursisten en een NT2-docent te oefenen, kun je dit boek ook heel goed gebruiken als zelfstudiemateriaal, want alle uitwerkingen van de oefeningen staan achter in dit boek of op de website die bij dit boek hoort.

Hopelijk geeft deze methode je meer vertrouwen bij het luisteren in het algemeen en vooral meer succes bij het afleggen van het examen Luisteren van het Staatsexamen.

Veel succes en plezier met de luistertraining!

Amsterdam,

mei 2013

Inleiding

Luisteren is een complexe vaardigheid die vaak ten onrechte wordt aangeduid als ‘passief’. Efficiënt luisteren vereist een actieve opstelling en dat wordt vaak onderschat. Vandaar ook dat relatief veel kandidaten die opgaan voor het Staatsexamen Nederlands als Tweede Taal, zakken voor het onderdeel Luisteren. *Luisteren op B2* wil helpen bij de training van het luisteren op niveau B2, zodat het luisteren in het algemeen wordt verbeterd en het Staatsexamen Luisteren II met succes afgelegd kan worden.

Doelgroep

Luisteren op B2 is in de eerste plaats bedoeld voor leerders van het Nederlands die zich willen voorbereiden op het onderdeel luisteren van het Staatsexamen Nederlands als Tweede Taal Programma II. Maar ook anderen die problemen ondervinden bij het luisteren in het Nederlands op dit niveau, kunnen hun luistervaardigheid met dit boek verbeteren.

Uitgangspunten

Het takenboek *Luisteren op B2* is erop gericht om zoveel mogelijk strategieën aan te bieden om efficiënter te luisteren en bovendien worden kandidaten gericht voorbereid op het Staatsexamen Luisteren II. Er wordt dus niet alleen geoefend met luisterfragmenten, maar we besteden ook aandacht aan verschillende luisterstrategieën, aan de analyse van luistertaken en aan het oefenen met deelvaardigheden. Verder geven we feedback op juiste én foute antwoorden bij vragen over luisterfragmenten.

Hoofdstukken

In hoofdstuk 1 behandelen we wat je moet beheersen om het examen Luisteren te halen, waarbij we ook aanwijzingen geven hoe je kunt werken aan de verbetering van je luistervaardigheid. Hoofdstuk 2 is gewijd aan de diverse strategieën die je kunt inzetten bij het luisteren. Het gaat dan vooral om wat je vóór het luisteren kunt doen. In

hoofdstuk 3 oefenen we strategieën die je kunt inzetten als je de meerkeuzevragen van het luisterexamen moet beantwoorden en in hoofdstuk 4 geven we meer praktische aanwijzingen, zoals een lijst met concentratietips. In hoofdstuk 5 vind je vier luisteroefeningen die lijken op de luisteritems van het Staatsexamen Luisteren II en daarbij kun je de behandelde strategieën toepassen. Achter in dit boek vind je de antwoorden bij de oefeningen uit dit boek.

Opbouw

In *Luisteren op B2* geven we informatie over hoe het examen eruitziet en over het luisterproces maar vooral trainen we strategieën en bieden we veel voorbeelden en oefeningen.

Bij het behandelen van de strategieën om succesvol te luisteren volgen we een vast stramien. We beginnen steeds met een korte uitleg van de inhoud en de noodzaak van de strategie, daarna volgen enkele voorbeelden en deeloefeningen en tot slot geven we oefeningen om de strategieën uitgebreid te trainen.

Stappenplan

Achter in dit boek, op de flap, vind je een handig uitneembaar stappenplan dat kort de behandelde strategieën op een rijtje zet. Dat kun je dus goed gebruiken als je examen gaat doen.

Website bij *Luisteren op B2*

Bij dit boek hoort een website waarop je de audiofragmenten van de voorbeelden en de oefeningen kunt vinden. Als je een audiofragment moet openen, wordt dat in het takenboek met een icoontje aangegeven. De luisteroefeningen op de website zijn interactief. Je ontvangt feedback bij elke vraag die je beantwoordt.

Op de website vind je ook extra oefenmateriaal, transcripten van de oefeningen en links naar bronnen om het luisteren of de verstavaardigheid verder te oefenen, zoals radioprogramma's, luisterboeken of hoorcolleges.

Het adres van de website is www.staatsexamennt2.nl/LuisterenopB2. Maak een account aan of log in. In het linkermenu staat het kopje 'Lesmateriaal'. Vul hier eenmalig de code in die voor in je boek staat.

Het extra materiaal is dan geactiveerd. Je kunt nu al de luisteroefeningen beluisteren en maken. Je krijgt direct feedback op je antwoorden.

Andere oefenboeken

In december 2011 is het boek *Schrijven op B2* uitgekomen, na *Luisteren op B2* verschijnt *Lezen op B2* en het deel over Spreken is in voorbereiding. Alle boeken worden geproduceerd door docenten van het Instituut voor Nederlands Taalonderwijs en Taaladvies van de Universiteit van Amsterdam.

1

Op weg naar B2

Het Staatsexamen Programma II (STEX II) toetst luisteren op B2-niveau van het Europees Referentiekader (ERK). Maar wat betekent dat precies? Wat moet je dan kunnen? Iemand die luistert op B2-niveau is bijvoorbeeld in staat om de meeste nieuws- en actualiteitenprogramma's op tv te begrijpen. Je moet ook een langer betoog of een lezing kunnen begrijpen als je redelijk vertrouwd bent met het onderwerp. Op B2-niveau ben je ook in staat gesprekken tussen moedertaalsprekers te begrijpen als die spreken over een voor jou interessant onderwerp. Je kunt discussies volgen binnen het eigen vak- of interessegebied of luisteren als lid van een live publiek, bijvoorbeeld als een gids tijdens een excursie iets vertelt over een bezienswaardigheid en daarbij historische achtergrondinformatie geeft. Het uitgangspunt in al die situaties is dat de sprekers de standaardtaal gebruiken en spreken in een normaal tempo.

Kortom, je kunt niet alleen korte, maar ook langere luisterteksten begrijpen die betrekking hebben op concrete en abstracte onderwerpen die je tegenkomt in het sociale en professionele leven en in het hoger onderwijs. De luisterfragmenten die op het STEX II gebruikt worden, zijn dan ook meestal afkomstig uit lezingen, interviews of radiogesprekken.

1.1 Werken aan luistervaardigheid

Als je je luistervaardigheid wilt verbeteren, is het handig om te weten wat er gebeurt tijdens het luisterproces.

Tijdens het luisteren vangen je oren eerst klanken op en die klanken moet je kunnen *verstaan*. Dat lijkt nogal logisch, maar doordat klanken in verschillende talen zo anders kunnen zijn, kan dat wel problemen opleveren. Het Nederlands heeft klanken die in sommige andere talen niet voorkomen. Hoe verder het klankenregister van jouw moedertaal afwijkt van het Nederlands, hoe lastiger het is om de klanken te verstaan. Ook plakken moedertaalsprekers van het Nederlands de woorden aan elkaar vast waardoor *jede apartewoordennietmeer-goedkunthoren*. Het is dan moeilijk de afzonderlijke woorden te herkennen. Bovendien slikken Nederlanders vaak hele delen van woorden in. Dat is geen probleem voor de Nederlandstalige luisteraars. Als zij klanken horen als [kep] of [tuuk] weten ze meteen dat er [ik heb] en [natuurlijk] wordt bedoeld. In hun hoofd zitten de complete vormen en daaraan worden zulke gereduceerde uitingen meteen gekoppeld, maar voor niet-moedertaalsprekers van het Nederlands is dat veel moeilijker. Tot slot zijn er ook nog verschillen in uitspraak, intonatie en tempo tussen de verschillende sprekers van het Nederlands.

Ik hoor je wel maar ik versta je niet, ik versta je wel maar ik begrijp je niet.

(Chris van Veen, *Luisteren, Handboek Nederlands als Tweede Taal*, Meulenhoff educatief, 1996)

Als je de taaluiting hebt verstaan moet je deze vervolgens ook kunnen begrijpen. Daarvoor heb je kennis nodig van de betekenis van de woorden. Het is dus erg belangrijk ervoor te zorgen dat je over een uitgebreide woordenschat beschikt (zie ook 1.2).

Tweede taalleerders vinden vaak dat het spreektempo van Nederlanders te hoog ligt, maar dat komt niet doordat het Nederlands zo'n snel gesproken taal is. Nederlanders produceren per minuut evenveel klanken als moedertaalsprekers van bijvoorbeeld het Engels of het Spaans. Het gevoel dat er zo snel gesproken wordt, wordt dus waarschijnlijk veroorzaakt doordat men moeite heeft met het ingewikkelde luisterproces.

Als je naar alle factoren kijkt die in het luisterproces een rol spelen, denk je misschien dat het een bijna onmogelijke opgave is om ooit goed te kunnen luisteren op B2-niveau, maar door veel en gericht te oefenen en altijd en overal je oren goed open te zetten kun je je luistervaardigheid succesvol trainen. Het veel en vaak verwerken van gesproken taal is de enige manier om gewend te raken aan de Nederlandse klanken, structuren en intonatiepatronen. Zoek op internet naar filmpjes of audiofragmenten die je interessant vindt, volg je favoriete soap of dramaserie op tv of luister naar Nederlandstalige liedjes. Ook educatieve (kinder)programma's kunnen heel geschikt zijn om je luistervaardigheid te oefenen. Op de website vind je een document met daarin allerlei tips en websites die je helpen geschikt oefenmateriaal te vinden.

Om jezelf te trainen in het woord voor woord verstaan kun je korte fragmenten kiezen die geen onbekende woorden bevatten. Je kunt het fragment dan uitschrijven als een dictee of het aantal woorden tellen dat je per zin hoort. Dat helpt om het herkennen van woordgrenzen te automatiseren. Naast luisterteksten met begripsvragen bieden veel lesmethodes tegenwoordig ook een scala aan oefeningen om je verstavaardigheid te trainen. Maak er gebruik van! Naarmate het verstaan van klanken en woorden makkelijker verloopt, kun je je aandacht beter richten op de inhoud van de gesproken tekst.

Oefening 1

Als je oefeningen doet die de onderstaande instructies bevatten, train je dan begrijpen of train je verstaan? Kruis aan.

Instructie	Begrijpen	Verstaan
Luister naar de tekst, lees het transcript en vul de ontbrekende woorden in.		
Wat is de beste samenvatting van het fragment?		
Hoeveel woorden hoor je in de zin?		
Luister naar de woorden. Hoor je /ee/ of hoor je /ei/?		
Welke twee kenmerken van taalverwerving noemt de spreker?		
Wat vertelt de spreker over het ontstaan van de vereniging?		
Welk woord hoor je? Kies het juiste woord.		

1.2 Werken aan woordenschat

Kennis van woorden speelt een belangrijke rol bij het leren van een nieuwe taal. De omvang van je woordenschat bepaalt namelijk in hoge mate je prestaties bij alle vaardigheden en dus ook op het gebied van het luisteren. Naarmate je woordenschat groter is, leer je bovendien sneller en gemakkelijker weer nieuwe woorden.

Uit onderzoek is gebleken dat cursisten die slagen voor het Staatsexamen II over een woordenschat beschikken van zo'n twaalfduizend woorden. Van die twaalfduizend hebben ze er ongeveer vijfduizend systematisch aangeboden gekregen in de taalcursussen die ze gevolgd hebben; de rest hebben ze dus al eerder, of buiten de cursus geleerd. De vijfduizend meest frequente woorden zorgen ervoor dat ongeveer 90% van de woorden van een gemiddelde luistertekst bekend is. De

meeste NT2-lesmethodes die gebruikt worden om de taal te leren, streven er dan ook naar die vijfduizend woorden aan te bieden. Toch is het belangrijk om zelf actief te blijven en te werken aan de uitbreiding van je woordenschat. Hieronder geven we een aantal tips die je daarbij kunnen helpen.

1 Streep nieuwe woorden en woordcombinaties aan in teksten.

Streep nieuwe woorden of woordcombinaties aan in een tekst en gebruik een goed woordenboek om uit te zoeken wat de betekenis van een woord is. Kijk ook goed hoe het woord in de zin gebruikt wordt. Bekijk hoe het woord in het woordenboek in een voorbeeldzin gebruikt wordt en met welke woorden het woord gecombineerd kan worden.

2 Leer woorden niet los maar zoveel mogelijk in verbinding met al bestaande kennis.

De woorden in je geheugen zijn verbonden via betekenisrelaties met andere woorden in het geheugen. Hoe meer verbindingen er naar een woord zijn, hoe makkelijker het is om de betekenis van een woord te onthouden. Het is daarom belangrijk de woorden zoveel mogelijk in een zinvolle context te leren. Die context kan gevormd worden door een goede voorbeeldzin, maar ook door een verzameling woorden rond een bepaald concept.

3 Bepaal of je het woord alleen wilt begrijpen of dat je het ook wilt kunnen gebruiken.

Het is belangrijk te bepalen of je een woord alleen zo wilt leren dat je het herkent en begrijpt als je het een volgende keer tegenkomt in een lees- of luistertekst of dat je het woord ook actief wilt gaan gebruiken als je spreekt of schrijft. In het eerste geval is het van belang dat je het woordbeeld of de klank herkent en de betekenis van het woord kent. In het tweede geval moet je meer van het woord weten, bijvoorbeeld de uitspraak en de spelling, de grammaticale aspecten van het woord, etc.

4 Leg een woordleersysteem aan.

Gebruik de computer, een kaartenbakje, of een woordenschrift om een woordleersysteem aan te leggen. Het is namelijk heel belangrijk om nieuwe woorden te herhalen anders is de kans groot dat je ze weer vergeet. Zo'n eigen systeem kun je ook digitaal aanleggen op www.wrts.nl.

5 Maak gebruik van zelfstudieboeken.

Er zijn veel zelfstudieboeken beschikbaar waarmee je je woordenschat kunt uitbreiden. Sommige van deze boeken zijn speciaal bedoeld voor studenten met een anderstalige achtergrond, maar ook voor Nederlandse studenten zijn er dit soort studieboeken.

6 Stel jezelf een doel.

Veel leerders van een nieuwe taal voeren bovenstaande tips uit maar laten de hoeveelheid woorden die ze leren, afhangen van het aantal woorden dat ze toevallig tegenkomen. Dat is echter niet efficiënt genoeg om binnen redelijke termijn aan een uitgebreide woordenschat te komen. Stel je zelf een doel (bijvoorbeeld: ik wil honderd nieuwe woorden per week leren) en bedenk hoe je dat doel kunt bereiken.

Oefening 2

Ga naar de website, lees eerst de vraag, beluister daarna het fragment en beantwoord de vraag. Bestudeer daarna de bespreking hieronder.

Vraag: Waarom noemt Michelangelo zichzelf nadrukkelijk *beeldhouwer*?

- A Omdat hij met veel volharding probeerde om de opdracht van paus Julius II te krijgen.
- B Omdat hij zichzelf niet competent genoeg vond om fresco's te schilderen.
- C Omdat hij bang was dat hij als autodidact niet genoeg indruk maakte.

In de opgave staan mogelijk een aantal woorden die je niet kent en in het luisterfragment hoor je misschien nog meer onbekende woorden. Concentreer je eerst op de woorden in de opgave. Soms kun je de betekenis van een woord afleiden uit de context. In optie A staat *volharding*. Als je naar de context kijkt dan zie je dat *volharding* iets zegt over de manier waarop Michelangelo probeerde de opdracht te krijgen. In *volharding* zit het woord *hard*, dat 'stevig' betekent. Je kunt dan begrijpen dat in optie A staat dat Michelangelo erg zijn best deed

om de opdracht te krijgen. Misschien ken je ook het woord *fresco* niet, maar uit de context kun je afleiden dat het iets is wat geschilderd wordt, dus dan hoef je de precieze betekenis van *fresco* niet te kennen. Zo zie je dat je niet alle woorden precies hoeft te begrijpen om een opgave te beantwoorden.

Oefening 3

Lees het transcript en beantwoord de vragen.

Michelangelo Beeldhouwer

Op deze dag, de 10^e mei 1508, heb ik, Michelangelo, beeldhouwer, van onze heilige Heer paus Julius II, vijfhonderd pauselijke dukaten ontvangen voor het beschilderen van de kapel van paus Sixtus, waaraan ik vandaag begin.

‘Ik Michelangelo, beeldhouwer’. Zo omschreef hij zichzelf nadrukkelijk en met grote volharding. Alsof hij steeds maar weer wilde benadrukken dat hij niet geschikt was voor het klusje dat Julius II hem in de maag had gesplitst. Michelangelo was beeldhouwer en wilde niets liever dan grote stukken marmer te lijf gaan. In feite was Michelangelo autodidact. Hij leerde van wat er voorhanden was aan klassieke sculpturen in de tuin van de Medici in Florence. En van de werken van Donatello en Giberti.

- 1 In regel 2 zie je het woord *dukatens*. Kun je afleiden wat de betekenis van *dukatens* ongeveer zal zijn? Vind je het belangrijk om de betekenis precies te kennen? Zoek je het woord op in je woordenboek?
